

## Yhteenvetosivu:

### Hyvinvointialueen selvitys

Tämä on hyvinvointialueen, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän vuosittainen selvitys sosiaali- ja terveydenhuollon ja hyvinvointialueen talouden tilasta (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021: 29 §:n 2 momentti). Tässä kyselyssä hyvinvointialueella tarkoitetaan myös Helsingin kaupunkia ja HUS-yhtymää. Selvitys tarvitaan syksyn 2023 hyvinvointialueneuvotteluja, Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen asiantuntija-arvioita, sekä STM:n vuosittaista selvitystä varten.

Tämä selvitys tulee toimittaa sosiaali- ja terveysministeriön (kirjaamo.stm@gov.fi) sekä Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen kirjaamoihin (kirjaamo@thl.fi) viimeistään 24.5.2023 klo 16.15. Webropol-lomakkeelle täytetyt vastaukset tulee tulostaa pdf-muodossa ja toimittaa allekirjoitetun päätösasiakirjan liitteenä. Webropol-kysely sisältää viisi kysymystä. STM pyytää hyvinvointialuetta koordinoimaan selvitykseen vastaamisen ja toimittamaan yhden koordinoitun vastauksen. Kyselyn voi halutessaan tallentaa keskeneräisenä ja jatkaa täyttämistä myöhemmin "tallenna ja jatka myöhemmin" -painikkeesta.

Mikäli johonkin alla olevaan kysymykseen löytyy täsmäntävää tietoa hyvinvointialueen virallisista asiakirjoista, vastauksen perään voi kirjata ao. kohdan sekä kirjata toimitelimen päätöksen ja pykälänumeron päivämäärineen. Tämä selvitys ei korvaa THL:n 26.10.2022 antamaa päätöstä lastensuojelun sosiaalityön henkilöstömitoitukseen liittyvien tietojen antamisesta.

Täytetyn kyselyn yhteenvetosivu (pdf) tulee ladata ja lähettää em. kirjaamoihin. Tarkempi ohjeistus löytyy kyselyn lopusta. Lisätietoja tarvittaessa antaa assistentti Märta Lehtonen, marta.lehtonen@gov.fi.

#### Yhteyshenkilön tiedot

|                 |                                      |
|-----------------|--------------------------------------|
| Hyvinvointialue | Päijät-Hämeen hyvinvointialue        |
| Titteli         | johtaja, ostopalvelut ja omavalvonta |
| Nimi            | Ismo Rautiainen                      |
| Puhelinnumero   | 044 7297982                          |
| Sähköposti      | ismo.rautiainen@paijatha.fi          |

1. Minkälaiset edellytykset hyvinvointialueellanne on saavuttaa sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliset tavoitteet vuoteen 2025 mennessä?

1 = jonkin verran 4 = täysimääräisesti

|                                                                     | 1                     | 2                                | 3                                | 4                                |
|---------------------------------------------------------------------|-----------------------|----------------------------------|----------------------------------|----------------------------------|
| Palvelut on järjestetty yhdenvertaisesti                            | <input type="radio"/> | <input type="radio"/>            | <input type="radio"/>            | <input checked="" type="radio"/> |
| Osaavan henkilöstön saanti on turvattu                              | <input type="radio"/> | <input type="radio"/>            | <input checked="" type="radio"/> | <input type="radio"/>            |
| Sosiaali- ja terveysalan veto- ja pitovoimatekijöitä on vahvistettu | <input type="radio"/> | <input checked="" type="radio"/> | <input type="radio"/>            | <input type="radio"/>            |
| Toiminta on taloudellisesti kestävä                                 | <input type="radio"/> | <input type="radio"/>            | <input checked="" type="radio"/> | <input type="radio"/>            |
| Kustannusten kasvua on hidastettu suhteessa palvelutarpeen kasvuun  | <input type="radio"/> | <input checked="" type="radio"/> | <input type="radio"/>            | <input type="radio"/>            |

Kirjaa sanalliset selitykset numeeristen arvioiden tueksi. Sanallisia täsmennyksiä hyödynnetään, jotta THL:n valtakunnallisessa asiantuntija-arviossa ja STM:n selvityksessä voidaan verrata myös hyvinvointialueita soveltuvin osin keskenään sote-järjestämislain 29 §:n mukaisesti.

Sosiaali- ja terveysalan veto- ja pitovoimatekijöitä on vahvistettu:

- Palkitsemisohjelma on vahvistanut
- Palkkaharmonisaatioiden keskeneräisyys laskee lukua
- Rekrylisän käyttö
- Sosiaaliryöön kehittämishjelmatyö menossa
- Henkilöstöohjelma ja sen toimeenpano-ohjelma on hyväksytty ja toimeenpano käynnistetty

Toiminta on taloudellisesti kestävä:

- Henkilöstön saatavuuteen liittyvät kustannukset eivät ole kestäväällä pohjalla (mitoituslaki, erilliskorvaukset, ostohoitajat)
- palvelutarpeiden kasvu väestörakenteesta johtuen, inflaatio
- Palvelutarpeiden kasvu lapsiperhepalveluissa, kustannusten kasvu (lsL:n mitoitukset, opiskeluhoollon kuraattorien ja psykologien mitoitukset, uusi vammaispalvelulaki)
- Osa kustannuksista on allokoitu budjetissa alimittaisesti
- hoitotakuu ja sen osittainen kiristyminen, hoitovelka, vuokrahenkilöstön lisääntyminen
- Toimialalle siirretyt uudet vastuut.
- Alijäämäinen talous vuonna 2023 on todennäköistä
- Palkkaratkaisun kalleus, inflaatio, mitoitukset ja henkilöstöpula nostavat kustannuksia ja siirtymätasaus vähentää rahoitusta tarpeisiin nähden.

Kustannusten kasvua on hidastettu (%) suhteessa palvelutarpeen kasvuun:

- Toimintoja yhtenäistetty ja prosesseja tehostettu, uusia toimintamalleja otettu käyttöön (yhteisöllinen asuminen)
- Palvelurakenteen muutostyö lapsiperhepalveluissa, vammaispalveluissa, mielenterveys ja päihdepalveluissa esim. kotiin vietävien palvelujen kehittäminen ja miepä-asumispalvelujen tarpeen vähentäminen, alaikäisten perustason mt-palvelujen kehittäminen lasten ja nuorisopsykiatrian käytön vähentämiseksi
- Vaikuttavuutta lisätään.
- Kokonaistarve 3-4% toimintakuluista. Palveluita, jotka eivät ole lakisääteisiä karsittava. Palveluverkkoa tutkittava ja kehitettävä lisäksi tilatehokkuutta. Kallista vuokratyövoimaa ja erilliskorvauksia saatava pienemmäksi riittävän vakinaisen henkilöstön avulla. Digitalisaatiota hyödynnettävä ja prosesseja kehitettävä suoraviivaisemmaksi.

2. Miten hyvinvointialueella kyetään toteuttamaan seuraavia lainsäädäntömuutoksia (asteikolla 1-4)

1 = jonkin verran  
4 = täysimääräisesti

a) Hoitotakuun vaatimukset (1326/2010; HE 74/2022)

|                                                                                   | 1                     | 2                     | 3                                | 4                     |
|-----------------------------------------------------------------------------------|-----------------------|-----------------------|----------------------------------|-----------------------|
| Perusterveydenhuollon hoitotakuun vaatimukset<br>1.9.2023 lähtien 14 vuorokautta  | <input type="radio"/> | <input type="radio"/> | <input checked="" type="radio"/> | <input type="radio"/> |
| Suun terveydenhuollon hoitotakuun vaatimukset<br>1.9.2023 lähtien neljä kuukautta | <input type="radio"/> | <input type="radio"/> | <input checked="" type="radio"/> | <input type="radio"/> |

b) Henkilöstömitoitus iäkkäiden henkilöiden ympärivuorokautisessa palveluasumisessa ja pitkäaikaisessa laitoshoidossa (980/2012; HE 4/2020 ja HE 298/ 2022)

|                                                                                                                              | 1                                | 2                     | 3                     | 4                     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------|-----------------------|-----------------------|-----------------------|
| 1.4.2023 alkaen vähimmäismitoitus on 0,65 ja<br>1.12.2023 alkaen vähimmäismitoitus on 0,70<br>(työntekijää asiakasta kohti.) | <input checked="" type="radio"/> | <input type="radio"/> | <input type="radio"/> | <input type="radio"/> |

c) Uuden vammaispalvelulainsäädännön toimeenpano eli HE 191/2022 ja StVM 52/2022 sekä EV 328/2022 mukaiset muutokset

|                                                                                                                                                                                                      | 1                     | 2                     | 3                                | 4                     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------|-----------------------|----------------------------------|-----------------------|
| Kaikkien eri tavoin vammaisten henkilöiden<br>erityislainsäädännön mukaiset palvelut<br>järjestetään jatkossa saman vammaispalvelulain<br>perusteella. Lain on tarkoitus tulla voimaan<br>1.10.2023. | <input type="radio"/> | <input type="radio"/> | <input checked="" type="radio"/> | <input type="radio"/> |

d) HE 197/2022 myötä sosiaalihuoltolakiin ja terveydenhuoltolakiin on lisätty päihteiden ongelmakäytön ja päihdehäiriöiden lisäksi muu riippuvuusikäyttäytyminen. 1.1.2023 lähtien hyvinvointialueen on järjestettävä hoitoa ja sosiaalihuollon palveluja monimuotoisesti, palveluihin pääsyä ja niissä pysymistä edistäen. Osa velvoitteista mm. sosiaalihuollon päiväkeskuspalvelun ja työnohjausvelvoitteen osalta tulevat voimaan 1.7.2023 lähtien.

|                                                                                                                                                   | 1                     | 2                     | 3                                | 4                     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------|-----------------------|----------------------------------|-----------------------|
| Uudistuneen mielenterveys- ja<br>päihdelainsäädännön vaatimukset: Hoidon<br>monimuotoisuus, muun muassa liikkuvat ja kotiin<br>vietävät palvelut. | <input type="radio"/> | <input type="radio"/> | <input checked="" type="radio"/> | <input type="radio"/> |
| Uudistuneen mielenterveys- ja<br>päihdelainsäädännön vaatimukset:<br>Yhteisösosiaalityö ja etsivä työ.                                            | <input type="radio"/> | <input type="radio"/> | <input checked="" type="radio"/> | <input type="radio"/> |

e) Lastensuojelulainsäädännön mukaiset velvoitteet (417/2007; HE 170/2021)

|                                                                                                                                                                          | 1                     | 2                     | 3                                | 4                     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------|-----------------------|----------------------------------|-----------------------|
| 1.1.2024 lähtien yhdellä lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä saa olla enintään 30 lasta asiakkaanaan. Siihen asti luku on 35 lasta per sosiaalityöntekijä. | <input type="radio"/> | <input type="radio"/> | <input checked="" type="radio"/> | <input type="radio"/> |

f) Hyvinvointialue vastaa opiskeluhoollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen järjestämisestä alueellaan sijaitsevien oppilaitosten opiskelijoille heidän kotipaikastaan riippumatta. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa 1287/2013 on säädetty opiskeluhoollon psykologi- ja kuraattoripalvelun sitovista mitoituksista (HE 165/2021).

|                                                                                                             | 1                     | 2                                | 3                     | 4                                |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------|----------------------------------|-----------------------|----------------------------------|
| Kuraattoripalveluja järjestettäessä yhtä kuraattoria kohden saa olla enintään 670 opiskelijaa               | <input type="radio"/> | <input type="radio"/>            | <input type="radio"/> | <input checked="" type="radio"/> |
| Psykologipalveluja järjestettäessä yhtä psykologia kohden saa olla enintään 780 opiskelijaa 1.8.2023 alkaen | <input type="radio"/> | <input checked="" type="radio"/> | <input type="radio"/> | <input type="radio"/>            |

Suurimmat haasteet velvoitteiden täyttämisessä

|                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|-----------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Perusterveydenhuollon hoitotakuu: | Lasten neuropsykologinen kuntoutus ja lasten puheterapia ei täyty. Perusterveydenhuollon hoitotakuun toteutuu tällä hetkellä, mutta syksyllä oleva vaatimusten kiristyminen tuottaa vaikeuksia.                                                                                                                           |
| Suun terveydenhuollon hoitotakuu: | Toteutuu.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Mitoitus iäkkäiden palveluissa:   | 1.12.2023 alkaen ennakoidaan ettei saada toteutettua vähimmäismitoituksen mukaisesti                                                                                                                                                                                                                                      |
| Vammaispalvelulaki:               | Uuden lain soveltamiseen liittyy suuria kysymysmerkkejä, jotka edellyttävät ministeriön ja hv-alueiden yhteistyötä. Päijät-Hämeessä käynnistetty vammaispalvelujen kehittämissuunnitelman tekeminen yhtenä osana lain toimeenpanoon valmistautumista. Laki edellyttää myös lisähenkilöstöä, jonka saatavuus haasteellista |
| Mielenterveys- ja päihdeasiat:    | Nuorisopsykiatria, lastenpsykiatrian ja nuorisopsykiatrian terapiapalvelut, alaikäisten perustason mt- ja penepalvelut ei toteudu                                                                                                                                                                                         |
| Lastensuojelulaki:                | Lastensuojelulain määrääjat                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Opiskeluhoolto:                   | Opiskelija ja kouluterveydenhuollon terveystarkastusten toteutuminen                                                                                                                                                                                                                                                      |

|                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|-----------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Perusterveydenhuollon hoitotakuu: | Terveys- ja sairaanhoitopalvelut (TESA): henkilöstön saatavuutta pyritään parantamaan etenkin henkilöstöohjelman kautta. Ikääntyneiden palvelut ja kuntoutus (IKU): henkilöstön saatavuus ja ostopalvelutuottajien vähyys, rekrytointia ja yhteistyötä oppilaitosten ja yliopistojen sekä ostopalvelutuottajien kanssa tehostettu Perhe- ja sosiaalipalvelut (PESO): ostopalvelujen käyttö, rekrytoinnin tehostaminen, resurssien lisääminen, yhteistyö yliopiston kanssa |
| Suun terveydenhuollon hoitotakuu: | Ei vastauksia                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Mitoitus iäkkäiden palveluissa:   | Rekrytointia tehostettu, palkkaus + erilliskorvaukset, oppisopimuskoulutus, ulkomainen rekrytointi, paikkojen vähentäminen                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Vammaispalvelulaki:               | Rekrytointi ja markkinointi, oppisopimuskoulutus, rekrytointilisän käyttöönotto                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Mielenterveys- ja päihdeasiat:    | Rekrytointi ja markkinointi, lisäresurssit                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Lastensuojelulaki:                | Rekrytointi ja markkinointi, lisävirkojen perustaminen perhesosiaalityöhön keväällä 2023, rekrytointilisän käyttöönotto, sosiaalityön kehittämissuunnitelman laatiminen, toimintamallien ja prosessien kehittäminen                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Opiskeluhoito:                    | Rekrytointi ja markkinointi, ostopalvelujen käyttö opiskeluhoitoon psykologipalveluissa (kilpailutus 2023), rekrytointilisän käyttöönotto, HVA:n opiskeluhoitoon alueellinen suunnitelma ja yhtenäinen toiminta koko alueella                                                                                                                                                                                                                                             |

**3. Onko edellä mainittujen säädösmuutosten lisäksi muita lainsäädäntöön liittyviä asioita, joiden toimeenpanoon liittyy haasteita hyvinvointialueella?**

Tietoja käytetään ensisijaisesti THL:n asiantuntija-arvioiden ja STM:n selvityksen laatimiseen.

- Perheen yhdistämislaki vaikeuttaa maahan muuttaneiden oppisopimusopiskelijoiden pysyvyyttä.
- Päästörajoitusten lainsäädäntö vaikeuttaa leasing autojen hankintaa ja aiheuttaa lisäkustannuksia
- Ammatinharjoittamisoikeuksien tiukka tulkinta vaikeuttaa ammattiryhmien välistä tehtävänjakoa
- Monien uusien lakien tulo samanaikaisesti aiheuttaa haasteita (toisiolaki, asiakastietojen käsittely)

**4. Mikä osuus hyvinvointialueen seuraavista palvelukokonaisuuksista järjestetään omana palvelutuotantona?**

Arvioi oman palvelutuotannon volyymi suhteuttamalla oman palvelutuotannon toteutuneet euromääräiset kustannukset vastaaviin ostokustannuksiin. Arvio 5-10% tarkkuudella riittää, mikäli täsmällisempiä arvioita ei ole. Hyödynnä vastauksissa mieluiten alkuvuoden 2023 toteumaa, mutta mikäli vastauksissa käytetään eri ajankohtaa, merkitse se alas kysymyksen lisätieto-osioon. Hyvinvointialueen tulee vastata kysymyksen alakohtiin vain siltä osin kuin sillä on järjestämisvastuu. Toisin sanoen Uudenmaan hyvinvointialueet, Helsingin kaupunki ja HUS-yhtymä eivät vastaa kaikkiin alakohtiin.

Ikäihmisten asumispalvelut

Vammaisten asumispalvelut

59

Mielenterveys- ja päihdekuntoutujien asumispalvelut

Ei vastauksia

Lastensuojelun toimeksiantosuhteinen perhehoito

Ei vastauksia

Lastensuojelun ammatillinen perhehoito

Ei vastauksia

Lastensuojelun laitoshoido

23

Perusterveydenhuollon lääkärivastaanotto (ml. etä vastaanottokäynnit)

34

Suun terveydenhuollon lääkärivastaanotto

41

Somaattisen erikoissairaanhoidon polikliiniset lääkärivastaanottokäynnit

Ei vastauksia

Psykiatrisen erikoissairaanhoidon polikliiniset lääkärivastaanottokäynnit

86

Virka-ajan ulkopuoliset lääkäripäivystykset toimipaikkakohtaisesti (päivystysvuorot; max 8 toimipaikkaa)

(Merkitse toimipaikka ja prosentit, kuinka suuri osuus järjestetään omana palvelutuotantona)

|                      |                                                                                     |
|----------------------|-------------------------------------------------------------------------------------|
| Toimipaikka, %-osuus | Lahden sote-keskus Ma–pe 8–20, la 10–16 (Harjun terveyden tuotantoa, oma osuus 0 %) |
| Toimipaikka, %-osuus | PHKS, 75 %                                                                          |
| Toimipaikka, %-osuus | Ei vastauksia                                                                       |
| Toimipaikka, %-osuus | Ei vastauksia                                                                       |
| Toimipaikka, %-osuus | Ei vastauksia                                                                       |
| Toimipaikka, %-osuus | Ei vastauksia                                                                       |
| Toimipaikka, %-osuus | Ei vastauksia                                                                       |
| Toimipaikka, %-osuus | Ei vastauksia                                                                       |

Erikoissairaanhoidon päivystys yhteispäivystysyksikössä tai muualla sairaalassa

|                      |               |
|----------------------|---------------|
| Toimipaikka, %-osuus | PHKS, 95 %    |
| Toimipaikka, %-osuus | Ei vastauksia |
| Toimipaikka, %-osuus | Ei vastauksia |
| Toimipaikka, %-osuus | Ei vastauksia |
| Toimipaikka, %-osuus | Ei vastauksia |
| Toimipaikka, %-osuus | Ei vastauksia |
| Toimipaikka, %-osuus | Ei vastauksia |
| Toimipaikka, %-osuus | Ei vastauksia |

Lisätietoja yllä tehdyistä arvioista. Yksilöi miltä ajankohdalta kyseiset arviot ovat. Merkitse myös mahdolliset lääketieteen erikoisalajat tai muut palvelut, joissa oman palvelutuotannon osuus ei ole vähintään 50 %.

Ei vastauksia

**5. Mitä uusia investointeja tai investointia vastaavia sopimuksia on odotettavissa joulukuussa 2023 toimitettavassa investointisuunnitelmassa 2025-2028, joista ei ole ollut kirjauksia aiemmin ministeriöihin toimitetuissa investointeja koskevissa materiaaleissa? Kirjaa myös euromääräinen arvio.**

Vastauksen voi jättää tyhjäksi, jos uusia tarpeita ei ole tunnistettu sen jälkeen, kun ministeriöön on toimitettu edelliset investointisuunnitelma(luonnokset).

- Yhteisöllisen asumisen kohteita
  - Mahdollisesti sote-keskuksia mikäli palveluverkon tarkastelu sitä edellyttää.
  - Orimattilan pelastusaseman kalustohalli 2024.
  - Padasjoen pelastusaseman korvaava rakennushanke suunniteltu käynnistettäväksi 2025.

**Tämä selvitys tulee toimittaa sosiaali- ja terveysministeriön (kirjaamo.stm@gov.fi) sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kirjaamoihin (kirjaamo@thl.fi) viimeistään 24.5.2023 klo 16.15. Webropol-lomakkeelle täytetyt vastaukset tulee tulostaa pdf-muodossa ja toimittaa allekirjoitetun päätösasiakirjan liitteenä.**

**Lähetä-painikkeen jälkeen avautuu vastausten yhteenvetosivu, joka tulee lähettää em. kirjaamoihin allekirjoitetun päätösasiakirjan liitteenä. Yhteenvetosivulla on mahdollista myös muokata vastauksia.**

**Lisätietoja tarvittaessa antaa Märta Lehtonen, [marta.lehtonen@gov.fi](mailto:marta.lehtonen@gov.fi)**